

Секція 1. ПРАВО

1.1. теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень

УДК 342.7

КИПИЧ Інга,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри приватного та публічного права,
Київський національний університет технологій та дизайну*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3678-4794>

Київ, Україна

ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Кожна людина незалежно від свого соціального становища, незважаючи на дію воєнного стану, має свої права у суспільстві та державі. Тому їх треба знати і поважати, щоб існування у суспільстві було злагодженим і працювало згідно з законів. Права людини — це комплекс свобод і юридичних можливостей, обумовлених існуванням людини в суспільстві, що ґрунтується на принципах гідності і рівності. Права людини мають природну сутність і є невід'ємними від індивіда, вони існують незалежно від закріплення в законодавчих актах держави та являються об'єктом міжнародно-правового регулювання та захисту. Роль прав людини лежить в захисті інтересів людини. З плином часу, вони однаково ставляться до всіх людей: багатих і бідних, старих і молодих, білих і чорних, високих і низьких. Вони вимагають повагу до нас і вимагають від нас ставитися з повагою до інших. [3.158] Основними правами людини є: можливість діяти певним чином, або навпаки, утримуватися від певних дій, можливості що обумовленні біологічною сутністю людини, можливості що залежні або незалежні від суспільства та можливості що мають правовий характер.

Перші згадки про права людини датуються 539 роком до н.е. Тоді, перший цар стародавньої Персії звільнив рабів, зауважив, що кожна людина в праві сама обирати собі релігію і проголосив расову рівність. Його укази були записані на аккадійській мові на циліндрі з обпаленої глини. Наразі цей циліндр відомий, як циліндр Кіра і вважається першою у світі хартією з прав людини. З Вавилону ідея прав людини швидко проникла в Індію, Грецію і в кінцевому підсумку в Рим. Там народилася ідея «природного права». Найбільш раннім документом, що склав вплив на сучасні права людини стала Хартія вольностей укладена у 1215-му році підписана королем Англії, через порушення багатьох прав. Тоді, його піддані обурилися і змусили його створити даний документ. Основними правами у ньому були права, що захищали від надмірних податків, а також права про володіння і успадкування спадку. Наступним документом, який мав історичну важливість для розвитку прав людини, стала Петиція про право, складена в

1628 році парламентом Англії і спрямована королю Чарльзу I в якості заяви про громадянські свободи. Після цього Конгрес США схвалив Декларацію незалежності. У 1787 році була написана Конституція Сполучених Штатів. Вона стала фундаментальним законом федеральної системи державного управління США і значущим документом для всього західного світу. Це найстаріша національна конституція, яка діє і до сьогодні. В ній окреслено головні державні органи, їх повноваження та основні права громадян.

У 1864 році представниками 16-ти країн було укладено Женевську конвенцію. Основним принципом конвенції була опіка над пораненими. У 1948 році була написана Загальна декларація прав людини, яка і по цей день дарує натхнення на укладення прав людини у всьому світі. І на кінець 10 грудня у 1948 році представники Організації Об'єднаних Націй з усіх куточків світу офіційно прийняли Загальну декларацію прав людини.[4.37]. До сучасних міжнародно-правових актів належать: Міжнародний білль про права людини, конвенції спрямовані на захист груп населення та конвенції, що мають на меті захист індивіда від зловживань з боку державних органів. Вважаємо доречним наголосити на тому, що Україна є стороною практично всіх багатосторонніх конвенцій ООН в галузі прав людини.

В Україні права людини закріплені в Конституції України. Якщо спиратися на Конституцію України, то можна зрозуміти що: 1) всі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах; 2) права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними; 3) права і свободи людини і громадянина не є вичерпними. [1.с 66] До особистих прав відносять: право на життя, право на повагу своєї гідності, право на особисту свободу і недоторканість та інші. Державний нагляд за додержанням прав людини відбувається на всіх рівнях державної влади. Так, до повноважень Верховної Ради України згідно Конституції України.

На нашу думку, щоб удосконалити реалізації прав людини та розширити їх перспективи у нашій державі необхідно звернути увагу на практику Європейського суду з прав людини. [Зс.110] Фундаментом роботи ЄСПЛ є принципи субсидіарності, згідно з яким основна роль захисту прав людини, котрі закріплені в Конвенції прав людини і основоположних свобод, належить національним системам держав учасниць і їх судовим органам. Національні суди повинні застосовувати положення Конвенції у своїй практиці та ефективно захищати від їх порушень. Стосовно питання удосконалення державного механізму правового забезпечення прав людини, то для покращення останніх державні органи/особи та приватні виконавці, повинні у своїй практиці використовувати рішення ЄСПЛ. Рішення, прийняті ЄСПЛ, виходять за межі законодавств, що надає державам, проти яких були висунуті обвинувачення, можливість розробляти найефективніші законодавчі акти. Але дуже важливо, щоб нові проекти нормативно-правових актів, які вносяться до парламенту, а також зміни, які пропонуються внести до чинного законодавства, не звужували зміст та обсяг вже існуючих прав і свобод. Підсумовуючи все вищезазначене, можна підкреслити, що питання реалізації

прав людини в Україні регламентовано на державному рівні у чинному законодавстві України та ним же гарантується. Для удосконалення правової реалізації слід використовувати практику ЄСПЛ у даній сфері.

Список використаних джерел:

1. Прієшкіна О.В. Забезпечення прав людини в Україні: стан та перспективи // Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки, 2017. - Т. 200. С. 109-114
2. Права людини. Реалізація і захист прав людини в Україні та світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://narkosumy.lis.org.ua/statti/prava-lyudyny-realizatsiya-i-zahyst-prav-lyudyny-v-ukrayini-ta-sviti/>
3. Роль і значення забезпечення прав людини в умовах забезпечення правової держави. Воробйов О.С., Пивовар А.П. Дніпро. 2020. Ст 158
4. Шиповод М.І., Петрухин А.С., Кривошеєв В.Ф. Політика і право. М:Дрофа. 2001. С. 37

1.2. конституційне право; муніципальне право